

日本語の音声^{おんせい}

- 音声 „jazykové zvuky“
  - jazykové zvuky vs. nejazykové zvuky („digitální“ vs. „analogové“)
  - symboly vs. figury
  - artiklace 調音 → artikulační orgány 調音器官 (plíce, hrtan, hlasivky, jazyk, dutiny, rty aj.), řečová artiklace jako sekundární funkce
  - 音声学 fonetika
    - 調音音声学 artikulační fonetika
    - 音響音声学 akustická fonetika
    - 聴覚音声学 percepční fonetika
    - ...

- 音声の単位
  - princip tzv. „dvojitá artiklace“ (André Martinet)
  - segmentální zvuky 分節音^{ぶんせつおん} vs. suprasegmentální zvuky 非分節音
  - základní zvukovou jednotkou mluvené řeči je **slabika** 音節; její další analýzou lze vyčlenit **hlásky** 音 (単音)
  - popis/klasifikace hlásky jako souboru artikulačních příznaků/rysů

- 母音^{ぼいん} **samohlásky** (vokály)
  - míra otevření úst
    - zavřené, polozavřené, středové, polootevřené, otevřené
  - pozice jazyka
    - přední, střední, zadní
  - tvar rtů (míra zaokrouhlení)
    - nezaokrouhlené, zaokrouhlené

- 子音^{しいん} **souhlásky** (konsonanty)
  - místo artiklace 調音点
  - způsob artiklace 調音法
  - znělost 有声・無声 (zapojení hlasivek)
  - polosamohlásky (semivokály) 半母音 (též „aproximanty“: [j], [w])

- Suprasegmentální jevy **prozódie** (韻律／プロソディー)
  - přízvuk, intonace, výška hlasu, tón, modulace, barva hlasu (témbr), rytmus, tempo, frázování, síla hlasu...
  - prominentnost

- Slabika vs. móra モーラ / 拍^{はく}
  - **slabika** – slabičné jádro (vrchol) tvořené hláskou s dostatečnou mírou hlasnosti (sonanta) vs. slabičné „svahy“ (tzv. onset a koda) tvořené hláskou (hláskami) s nízkou mírou sonority
  - otevřené slabiky 開音節 vs. zavřené slabiky 閉音節
  - **móra** – rytmická jednotka o jednotné délce (čas trvání) tzv. „slabé“ slabiky

資料①

図1 Schéma artikulačních orgánů

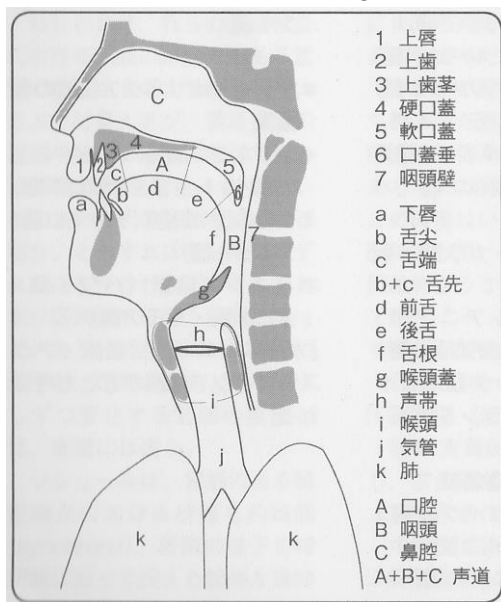
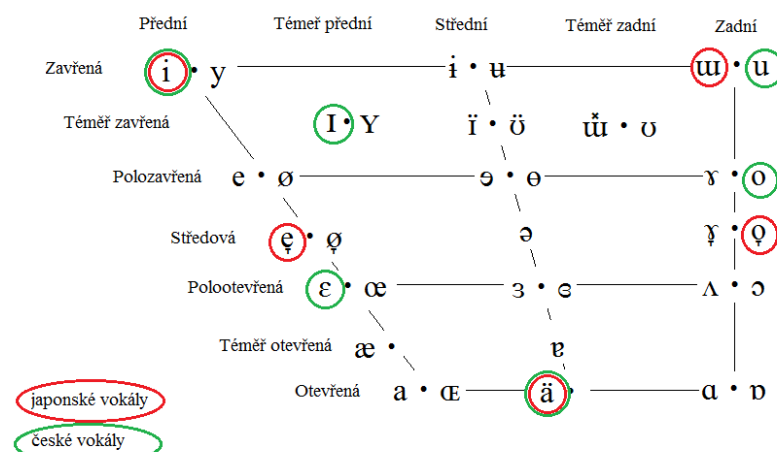

図2 Schéma japonských vokálů (srovnání s českými)

V případě párových symbolů představuje pravý zaokrouhlenou a levý nezaokrouhlenou hlásku.

表① Přehled základních japonských konsonantů

		<i>bilabiála</i>	<i>alveolára</i>	<i>alveopalatála</i>	<i>palatála</i>	<i>velára</i>	<i>uvulára</i>	<i>glotála</i>
<i>ploziva</i>	<i>neznělá</i>	p	t			k		ʔ
	<i>znělá</i>	b	d			g		
<i>nazála</i>	<i>(znělá)</i>	m	n	ɲ		ŋ	ɴ	
<i>verberanta</i>	<i>(znělá)</i>		r					
<i>frikativa</i>	<i>neznělá</i>	ɸ	s	ɕ / ʃ	ç			h
	<i>znělá</i>		z	ʑ				
<i>afrikáta</i>	<i>neznělá</i>		ts	tɕ / tʃ				
	<i>znělá</i>		dʑ	dʑ / dʒ				
<i>aproximanta</i>	<i>(znělá)</i>	w/ɰ*			j			

* *bilabiálně-velární aproximanta*

表② Slovníček vybraných pojmů způsobů artikulace konsonantů

Pojem	Alternativní výraz	Japonský výraz (<i>kandži</i>)	Japonský výraz (<i>kana</i>)
ploziva	okluziva, závěrová hláska	破裂音	はれつおん
nazála	nosovka	鼻音	びおん
verberanta	švih	弾き音	はじきおん
frikativa	spiranta, třená hláska	摩擦音	まさつおん
afrikáta	aspiráta	破擦音	はさつおん
aproximanta	klouzavá hláska	接近音	せつきんおん

参考文献：

冲森卓也他『図解日本語』（三省堂 2006）

玉村文郎〔編〕『日本語を学ぶ人のために』（世界思想社 1992）

猪塚恵美子，猪塚元『日本語の音声入門 解説と演習』（バベルプレス 2015）

松崎寛，河野俊之『よくわかる音声』（アルク 1998）

工藤浩他『日本語要説』（ひつじ書房 2007）

窪園晴夫『音声学・音韻論』（くろしお出版 1997）

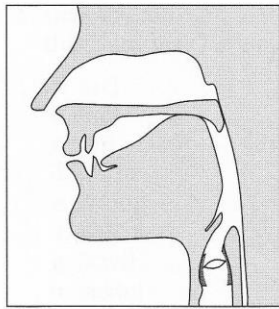
小泉保『音声学入門』（大学書林 1996）

服部四朗『音声学』（岩波書店 1984）

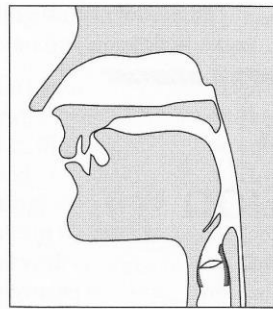
磯村一弘『音声を教える』（ひつじ書房 2009）（国際交流基金 日本語教授法シリーズ 2）

伊坂淳一『ここからはじまる日本語学』（ひつじ書房 1997）

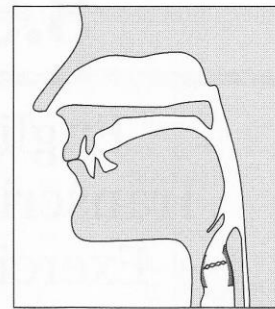
練習① Podle schématu artikulace určete, o jaký konsonant se jedná:

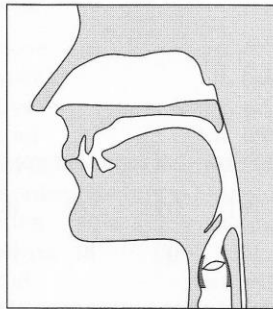
[k]

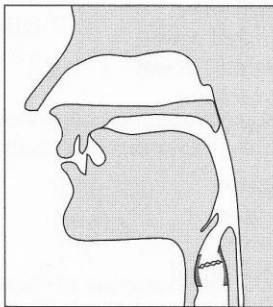
[ ]

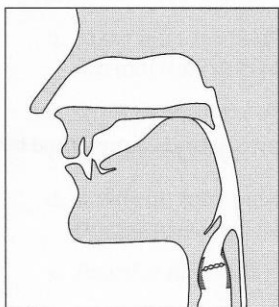
[ ]

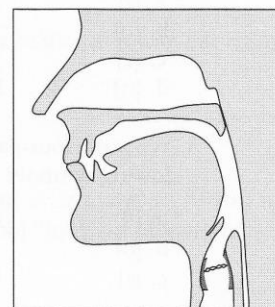
[ ]

[ ]

[ ]

[ ]

音声学の専門用語

音声	オンセイ
調音音声学	チョウオンオンセイガク
音響音声学	オンキョウオンセイガク
聴覚音声学	チョウカクオンセイガク
調音器官	チョウオンキカン
文節音	ブンセツオン
非文節音	ヒブンセツオン
音節	オンセツ
開音節	カイオンセツ
閉音節	ヘイオンセツ
単音	タンオン

母音	ボイン
子音	シイン
半母音	ハンボイン
調音点	チョウオンテン
調音法	チョウオンホウ
有声	ユウセイ
無声	ムセイ
韻律	インリツ
拍	ハク